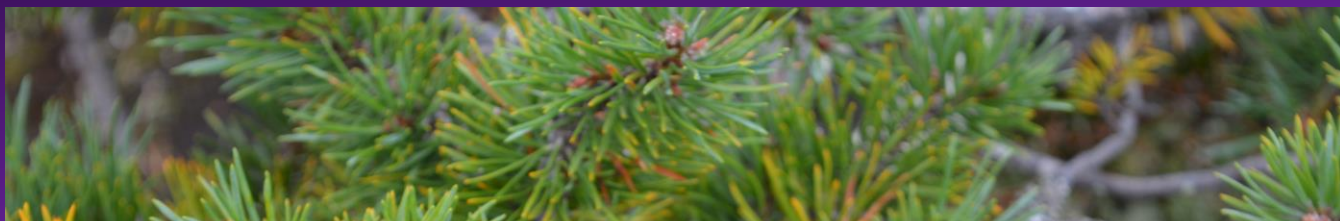

Inarin kunnan yleiset hankinta- ohjeet

Inarin kunta

Kunnanhallituksen 15.1.2018
hyväksymä

Kunnanhallitus 20.2.2023,
lisäys; sopimusosapuolen laki-
sääteiset velvoitteet ja tilaaja-
vastuun edellyttämät toimenpi-
teet kunnalta s. 30

Sisällys

1. YLEISTÄ	4
1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen	4
1.2 Yleiset hankintaperiaatteet	6
2. HANKINTOJEN SUUNNITTELU JA VALMISTELU.....	8
2.1 Hankinnan suunnittelu ja valmistelu	8
2.2 Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö	9
2.3 Hankinnat sidosyksiköltä	10
2.4 Laatuvaatimukset	10
2.4.1 Yleiset laatuvaatimukset.....	10
2.4.2 Tekniset eritelmät.....	11
2.5 Laadunvarmistus ja – valvonta	12
2.6 Saatavuus ja varastointi.....	12
3. HANKINNAN SISÄLTÖ	12
3.1 Markkinakartoitus	12
3.2 Hankinnan ennakoidun arvon määrittäminen	13
3.3 Erityistilanteet	14
3.4 Tarjouspyyntö ja tarjouspyynnön sisältö.....	15
3.5 Hankinnan kohteen kuvaus	15
3.6 Merkkien käyttö hankinnan kohteen kuvauksessa	16
3.7 Hankintasopimuksen jakaminen osiin	16
3.6 Vaihtoehtoiset ja rinnakkaiset tarjoukset	17
3.8 Alihankinta sekä alihankkijoiden poissulkeminen	17
4. SUORAHANKINTA	18
5. PIENHANKINNAT.....	19
5.1 Yleiset periaatteet	19
5.2 Pienhankintojen tavoitteet ja periaatteet.....	20
5.3 Hankinnan arvon laskeminen	21
5.4 Hyvien toimittajien kartoittaminen.....	21
5.5 Tarjoajien kelpoisuuden arviointi	21
5.6 Vertailuperusteet	22

5.7 Tarjouspyyntö	22
5.8 Hankintapäätös ja – sopimus.....	23
6. KANSALLISEN KYNNYARVON YLITTÄVÄT EU-KYNNYSARVON ALITTAVAT HANKINNAT	23
6.1 Hankintalain määräykset	23
6.2 Kilpailumenettelyt	24
7. EU-KYNNYSARVON YLITTÄVÄT HANKINNAT	25
7.1 Yleistä	25
7.2 Kilpailumenettelyt	26
8. KYNNYSARVOT YLITTÄVISTÄ HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN	27
9. SOPIMUS.....	28
10. ERINÄISET MÄÄRÄYKSET	29
10.1 Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus.....	29
10.2 Asiakirjojen julkisuus ja salassapito	29
10.3 Tilaajavastuulaki	30
LIITE 1.	31
Määritelmiä ja käsitteitä.....	31
Avoin menettely	31
Ehdokas.....	31
Ennakoilmoitus/kausi-ilmoitus	31
Hankinta	31
Hankintailmoitus	31
Hankintamenettelyt.....	31
Hankintaohjelma	31
Hankintasopimus	31
Hankintayksikkö.....	31
Jälki-ilmoitus	32
Kilpailullinen neuvottelumenettely	32
Kynnysarvo	32
Käyttöoikeussopimus.....	32
Käyttöoikeusurakka	32
Neuvottelumenettely	32
Osallistumishakemus	32

Ostaja.....	32
Palveluhankintasopimus.....	32
Palveluja koskeva käyttöoikeussopimus	32
Puitejärjestely.....	33
Puitesopimus	33
Raja-arvo.....	33
Rajoitettu menettely	33
Rakennusurakka	33
Rakennusurakkasopimus.....	33
Sidosyksikkö.....	33
Suorahankinta.....	33
Suunnitteluhankinta	33
Suunnittelukilpailu.....	34
Tarjoaja	34
Tarjouskilpailu.....	34
Tavarahankintasopimus.....	34
Tekninen eritelmä.....	34
Tilaaja.....	34
Tilastoilmoitus	34
Toimittaja.....	34
Toimittajarekisteri	34
Tuoteryhmä	34
Tuottaja	35
Urakkakilpailu	35
Urakkaohjelma.....	35
Yhteishankintayksikkö	35

1. YLEISTÄ

Uusi hankintalainsäädäntö on tullut voimaan 1.1.2017. Hankintaohje on kirjoitettu hankintalain (1397/2016) säädöksiin perustuen ja se koskee 1.1.2017 jälkeen aloitettuja hankintoja.

Hankintalain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota tavaroita, palveluja ja rakennusurakoita julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Julkisten hankintojen neuvontayksikkö antaa yksityiskohtaisia ohjeita erilaisista hankintojen menettelytavoista www.hankinnat.fi sivustollaan.

1.1 Hankintaohjeiden soveltaminen

Sen lisäksi, mitä julkisista hankinnoista annetussa laissa (1397/2016) eli hankintalaissa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalveluiden alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista hankinnoista annetuissa laissa (1398/2016) eli erityisalojen hankintalaissa ja niitä täydentävissä säädöksissä, kuntalaissa ja hallintolaissa säädetään sekä kunnan taloussäännössä määrätään, noudatetaan kunnan ja kuntakonserniin kuuluvien hankintayksiköiden hankinnoissa näitä ohjeita.

Hankintalain tarkoittamalla hankinnalla tarkoitetaan organisaation ulkopuolelta tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Hallinto-organisaation tai kuntakonsernin sisäisissä hankinnoissa ei ole kilpailuttamisvelvollisuutta. Näissäkin hankinnoissa voidaan kuitenkin soveltuvin osin noudattaa hankintaohjeita, jos hankintayksikössä sovelletaan ns. tilaaja-tuottaja-järjestelmää. Hankinnan säilyminen kuntakonsernin sisäisenä sidosyksikköhankearvioinnina arvioidaan hankintalain 15§:n ja oikeuskäytännön perusteella. Vastaavasti hankintalain mukaan arvioidaan, onko kuntien yhteistoiminnan kohdalla kysymys kaupallisesta taloudellista vastiketta vastaan tapahtuvasta hankinnasta vai laaja-alaisemmasta hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävästä yhteistoiminnasta.

Hankinnat jakaantuvat taloudellisen arvon perusteella kolmeen eri ryhmään

- 1) hankintalaissa tarkoitettujen kansallisen kynnysarvon alittaviin
- 2) kansallisen kynnysarvon ylittäviin ja
- 3) EU-kynnysarvon ylittäviin hankintoihin.

Kunnan yleisiä hankintaohjeita sovelletaan kaikkiin kunnan hankintoihin. Käytännössä ohjeiden merkitys korostuu kansalliset kynnsarvot alittavien hankintojen kohdalla, joihin ei sovelleta hankintalain velvoitteita. Hankintaohjeessa annetaan toimintaohjeita myös kansalliset kynnsarvot ylittäviin hankintoihin, joiden kohdalla on lisäksi otettava huomioon mahdolliset hankintalain ja -asetuksen yksityiskohtaiset velvoitteet.

Kansalliset kynnsarvot 1.1.2017	
Tavara – ja palveluhankinnat	60 000 €
Käyttöoikeussopimukset / palvelut	500 000 €
Terveystenhuolto – ja sosiaalipalvelut	400 000 €
Muut erityiset palvelut	300 000 €
Rakennusurakat	150 000 €

Erityisalojen hankinnat (EU-kynnsarvo, ei erillisiä kansallisia kynnsarvoja)	
Tavara – ja palveluhankinnat	418 000 €
Rakennusurakat	5 225 000€
Suunnittelukilpailut	418 000 €

EU-kynnsarvot 1.1.2017 alkaen (vahvistetaan kahden vuoden välein)	
Tavara – ja palveluhankinnat	209 000 €
Rakennus – ja käyttöoikeusurakat	5 225 000€
Erityisalojen tavara – ja palveluhankinnat	418 000 €
Erityisalojen rakennusurakat	5 225 000€
Erityisalojen suunnittelukilpailut	209 000€

Hankinta-arvot ovat arvolisäverottomia summia (alv 0 %)

1.2 Yleiset hankintaperiaatteet

Hankinnat on suoritettava taloudellisesti, laadukkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailuolosuhteet (HL 2 §). Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on kokonaistaloudellisesti edullisin tai hinnaltaan halvin sen mukaan kuin tarjouspyynnössä on esitetty.

Hankinnoissa on noudatettava hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjoajaehdokkaita ja tarjouksentekijöitä on kohdeltava sekä saatuja tarjouksia on käsiteltävä näiden periaatteiden mukaisesti hankintaprosessin eri vaiheissa.

Hankinnoissa noudatettavasta sopimusmenettelystä on säädetty erikseen mm. oikeustoimilaissa ja kauppalaissa.

Hankintasopimukset voidaan laatia käyttäen hyväksi julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja tai muita hankinnan laadun edellyttämiä palvelu- tai rakennusalan yleisiä sopimusehtoja. Sopimusehtoja käytettäessä on varmistauduttava niiden soveltuvuudesta kyseiseen hankintaan.

Perustellusta syystä hankinnoissa, joissa ei ole käytettävissä hankintasopimuksia, 2.2. kohdan mukaisia yhteishankintoja tai kuntien välistä hankintayhteistyötä, voidaan hankintakokonaisuudeltaan enintään 10 000 euron suuruisia yksittäisiä hankintoja tehdä ilman julkista kilpailutusta.

Puitesopimuksia pyritään suosimaan.

Julkisen hallinnon peruseriaatteita ovat lainmukaisuus, julkisuus, avoimuus, verorojen tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttäminen, syrjimättömyys, tasapuolisuus ja suhteellisuus. Julkisissa hankinnoissa on noudatettava näitä periaatteita arvosta tai laadusta riippumatta.

Hankinnoissa tulee ottaa huomioon myös sosiaaliset näkökohdat tarpeen mukaan.

Hankinta on tehtävä sen vuoden aikana, johon päätös on tehty.

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritemäärät eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

Avoimuus

Avoimuusperiaate edellyttää, että hankintamenettelyä koskevia tietoja ei salata, hankinnasta ilmoitetaan julkisesti, tarjouskilpailun ratkaisemisesta tiedotetaan tarjouskilpailuun osallistuneille ja, että hankintaa koskevat asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia. Avoimuusperiaatteesta johtuen tarjouspyyntö on saatettava avoimesti kaikkien halukkaiden saataville tai niille, jotka esimerkiksi rajoitetussa menettelyssä on valittu tarjousmenettelyyn.

Syrjimättömyys

Tarjousmenettelyn kaikissa vaiheissa ehdokkaita ja tarjoajia on kohdeltava samalla tavalla, riippumatta sellaisista tekijöistä, jotka eivät liity hankinnan toteuttamiseen. Yrityksillä on oltava tasaveroiset mahdollisuudet tarjota tavaroita ja palveluja julkiselle sektorille.

Suhteellisuus

Tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten ja ehtojen tulee olla oikeassa suhteessa hankinnan laatuun nähden. Tarjouskilpailusta aiheutuvia kustannuksia tulee verrata tarjouskilpailulla aikaan saatuun säästöön. Esimerkiksi ilmoittelun laajuuden ja määrän on oltava suhteessa ilmoittamisesta arvioitavissa olevaan hyötyyn. Tarjouspyyntö on suhteutettava sekä muodoltaan (kirjallinen vai suullinen) että laajuudeltaan hankinnan kohteeseen. Tarjouksen tekemiseen käytettävän työn tulee olla suhteessa sekä hankinnan vaativuuteen että sen taloudelliseen arvoon.

Tasapuolisuus

Tarjouspyyntöä tai muita hankinta-asiakirjoja ei saa laatia siten, että hankinnan kohteen määrittely asettaa tarjoajat epätasa-arvoiseen asemaan. Tarjoajien ja tarjousten arvioinnissa tasapuolisuusvaatimus edellyttää, että asetetut vaatimukset koskevat samalla tavoin kaikkia tarjoajia. Toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei saa kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua.

Innovaationäkökulma

Hankintayksiköt voivat julkisten hankintojen kautta kannustaa yrityksiä kehittämään osaamistaan, uusia tuotteita, palveluita ja menettelytapoja. Tuotteiden ja palveluiden kehittämisvastuu ja sitä tukevien yhteistyömallien kehittäminen voidaan sisällyttää hankintojen kilpailuttamiseen ja hankinta-sopimuksen ehtoihin. Koska liikkumavara pienhankinnoissa on hankintalain mukaisia hankintoja suurempi, voi innovatiivisten hankintojen tekeminen ja uusien toimintamallien luominen pienhankinnoissa olla tehokasta.

Sosiaalisesti vastuulliset hankinnat

Julkisissa hankinnoissa otetaan huomioon hankinnan vaikutukset ympäröivään yhteiskuntaan, joko paikallisesti, kansallisesti tai globaalisti. Hankinnassa ei siis vain arvioida hintaa, vaan myös hankinnan kohteen tai sen tuottamisen myönteisiä ja haitallisia vaikutuksia yhteiskunnalle. Hankintayksiköt voivat ottaa sosiaaliset näkökohdat huomioon hankinnan eri vaiheissa. (Ks. Opas sosiaalisesti vastuullisiin julkisiin hankintoihin: https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80010/3_2017_Opas_Sosiaalisesti_vastuulliset_hankinnat_31052017_WEB.pdf?sequence=1)

2. HANKINTOJEN SUUNNITTELU JA VALMISTELU

2.1 Hankinnan suunnittelu ja valmistelu

Hankintojen suunnittelu on osa tavanomaista varainkäytön suunnittelua. Suunnittelussa on huomioitava talousarviossa käytössä olevat määrärahat, hankinnan elinkaaren kokonaiskulut mukaan lukien vanhojen sopimusten irtisanominen ja siirtokulut, mahdolliset tulevat kulut kuten huolto – ja ylläpitomaksut sekä tuotteen käyttöikä ja poistot.

Hankintojen suunnitteluvaiheessa tulee myös päättää, mitkä hankinnat tehdään kunnan koko organisaation näkökulmasta keskitetysti ja mitkä hajautetusti eri hankintayksiköissä.

Kilpailuttamisessa noudatettavat menettelytavat on määriteltävä ennen kilpailun käynnistämistä. Hankintayksikön ryhtyessä suunnittelemaan hankintaa ja valitsemaan hankintamenettelyä, tulee huomioida:

- hankinnan luonne
 - moniulotteinen hankinta vai teknisesti helposti määriteltävä tuote/palvelu
 - kertaluonteinen hankinta/usein toistuva hankinta
 - säännöllinen/epäsäännöllinen hankinta
- hankinnan arvo (perustuu arvioon)
- laatutekijöiden merkitys
- elinkaarikustannukset
- markkinoilla oleva tarjonta

Hankintojen suunnittelu sisältää toimittajamarkkinoihin tutustumisen, mahdollisuuksien kartoittamisen, loppukäyttäjien tarpeiden analysoinnin, mahdollisten rajoitusten analysointi, hankinnan strategiset valinnat ja niiden analysointi.

Suoriin hankintoihin tulee olla erityisyy ja ne muodostavat aina poikkeuksen hankintakäytäntöön.

Hankintojen huolellinen suunnittelu lisää hankintayksikön ymmärrystä, jotta hankinnalla voidaan asettaa tarkoituksenmukaiset tavoitteet ja luoda pohja onnistuneelle sopimuskaudelle. Hankinnoissa tulee hyödyntää markkinoilla olevaa tarjontaa ja kilpailua. Avoin ja syrjimätön toimintatapa lisää kiinnostusta julkisiin markkinoihin ja vaikuttaa tarjonnan kehittymiseen. Tiedottamalla avoimesti hankintojen menettelytavoista poistetaan epäluuloja ja rakennetaan luottamusta toimijoiden välille, mikä luo edellytyksiä uusien ratkaisujen syntymiselle.

Hankinnoissa ja niihin liittyvissä alihankinnoissa otetaan huomioon paikallisen resurssien käyttöä koskevat näkökohdat, jollei laista muuta johdu.

2.2 Yhteishankinta ja kuntien välinen hankintayhteistyö

Kunnan / kuntayhtymän ja kuntakonserniin kuuluvan muun hankintayksikön tulee päättää, mitkä hankinnat toteutetaan hajautetusti, hajakeskitetysti tai keskitetysti. Eri vastualueiden tarvitsemat samankaltaiset tuotteet tai palvelut tulee mahdollisuuksien mukaan hankkia keskitetysti organisaation puitteissa. Yhteishankintojen toteuttamistavasta ja yhteishankinnoin hankittavista tavaroista päättää kunnanhallitus, jollei johtosäännöllä ole toisin määrätty.

Kunnan / kuntayhtymän ja kuntakonserniin kuuluvan muun hankintayksikön on hankinnoissa pyrittävä tarkoituksenmukaiseen yhteistyöhön hankintarenkaita ja / tai hankintalain tarkoittamia yhteishankintayksiköitä käyttäen.

Hankintarenkaita käytettäessä kunnan / kuntayhtymän ja kuntakonserniin kuuluvan muun hankintayksikön edustajien toimivaltuudet määrätään yhteistoimintasopimuksilla, johtosäännöillä ja niihin perustuvilla päätöksillä.

Yksinkertaisimmillaan yhteistyö voi olla vain ns. konsultatiivista yhteistyötä, jossa kukin hankintayksikkö muodollisesti toimii erikseen, mutta hankinnoissa pyritään löytämään yhteisiä toimintalinjoja. Yhteistyötä voidaan myös syventää esimerkiksi niin, että hankintayksiköt pyytävät yhdessä samansisältöisin tarjouspyynnöin tarjouksia ja sitoutuvat siihen päätösehdotukseen, joka yhteisesti kilpailun perusteella valmistellaan. Hankintayksiköt kuitenkin tekevät päätöksen tällöin muodollisesti itsenäisenä noudattaen yhteisesti hyväksyttyä päätössuosittelusta. Mikäli yhteistoiminnan puitteissa toisen kunnan (ns. isäntäkunnan /keskuskunnan /veturikunnan) viranomaiselle annetaan oikeus tehdä lopullinen hankintapäätös, tällöin toimivallan antamisessa toiselle kunnalle tulee noudattaa kuntalain määräyksiä.

Hankintalain 20 §:n tarkoittamat yhteishankintayksiköt on perustettava ja niiden tehtävät määrättävä lain edellyttämällä tavalla. Hankintayksiköt voivat tällöin käyttää hyväkseen perustetun yhteishankintayksikön kilpailuttamia puitejärjestelyjä. Yhteishankintayksiköt voivat kilpailuttaa myös hankintayksiköiden tarvitsemia erillisiä tavaraeriä, palveluja tai rakennustöitä.

2.3 Hankinnat sidosyksiköltä

Hankintalakia ei sovelleta sidosyksiköltä tehtävään hankintaan. Sidosyksikkö on hankintayksiköstä muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen yksikkö, johon hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa käyttää määräysvaltaa samoin kuin omiin toimipaikkoihinsa. Lisäksi edellytyksenä on, että sidosyksikkö harjoittaa vain hankintalaissa määritellyn osuuden liiketoiminnastaan muiden tahojen kuin määräysvallan omaavien hankintayksiköiden kanssa. Sidosyksikössä ei saa olla muiden kuin hankintayksiköiden pääomaa. (Ks. tarkemmin hankintalain 15 §.)

2.4 Laatuvaatimukset

2.4.1 Yleiset laatuvaatimukset

Hankintayksiköllä on oikeus päättää hankittavan tavaran, palvelun ja rakennustyön sisällöstä, laajuudesta ja laadusta. Laadun määrittäminen tapahtuu kunkin toiminta-alueen erityistarpeiden pohjalta. Hankintayksiköllä on perusvastuu siitä, että laatuvaatimukset asetetaan riittävän korkeiksi.

Hankinnan sisällön määrittely, jota käsitellään tarkemmin tämän hankintaohjeen kohdassa 3, on hankintaprosessin tärkein vaihe. Sisältövaatimuksilla määritellään tarvittaessa yksityiskohtaisesti tuotteen, palvelun tai rakennustyön laatu (hankinnan peruslaatuvaatimukset).

Hankinnoissa on otettava huomioon mahdollisuuksien mukaan kestävä kehitys, tuotteiden ja niiden pakkausmateriaalien ympäristövaikutukset ja -kuormitukset sekä kiertäismahdollisuudet tavaran tai rakennusmateriaalin koko elinkaaren aikana.

Tavarahankinnat on pyrittävä kohdistamaan yleisesti saatavilla oleviin malleihin ja laatuuihin. Hankinnoissa on vältettävä tarpeettomia rinnakkaistuotteita.

Hankinnoissa on huolehdittava siitä, ettei laatuvaatimuksia aseteta korkeammiksi, kuin mitä kulloinkin on tarpeellista. Tarjouspyyntöasiakirjoihin on sisällytettävä kaikki hankinnan toteuttamisen kannalta tarpeelliset laatua koskevat tiedot, jotta kilpailuun osallistuvat voivat saada oikean käsityksen tilaajan tarpeista ja hankkeen yksityiskohdistista. Muita kuin tarjouspyyntöasiakirjoissa esitettyjä vaatimuksia ei voida käyttää tarjousten vertailussa.

Tarjouspyynnössä esitettävät laatua koskevat vaatimukset voivat koskea esim.:

- toimittajan toiminnallisia valmiuksia, ellei niitä ole voitu ottaa riittävästi huomioon jo yrityksen kelpoisuutta arvioitaessa
- tavaraan, palveluun tai rakennustyöhön kohdistuvia ominaisuuksia
- laadunvarmistusta
- sovellettavia standardeja
- teknisiä erityisvaatimuksia
- koulutusta, kokemusta
- ympäristövaikutuksia
- energian säästöä
- huoltoa
- kestävää kehitystä

Tehtävän sisältöä koskevan laadunmäärittelyn ohella suoritukseen laatuun vaikuttaa erityisesti palveluhankinnoissa ja urakoissa olennaisesti hankinnan toteuttavan yrityksen yleinen ammattitaito (soveltuvuus / kelpoisuus) ja laatujärjestelmä tai muu laadunvarmistustapa. Yrityksen soveltuvuutta koskeviin kysymyksiin hankintayksikön tulee kiinnittää huomiota valittaessa yrityksiä tarjouskilpailuun rajoitetussa menettelyssä ja neuvottelumenettelyissä. Avoimessa menettelyssä toimittajien laatua arvioidaan vasta tarjousten jättämisen jälkeen.

2.4.2 Tekniset eritelmät

Jos tarjouspyyntöasiakirjat sisältävät tavaran ominaisuuksia koskevia vaatimuksia, kuten teknisiä eritelmiä, ne tulee laatia noudattaen EU:n puitteissa vahvistettua yleistä hankintasanastoa (CPV). Hankintasanasto perustuu EU:n parlamentin ja neuvoston asetukseen n:o 2195/2002. Hankintasanastoa käytetään hankinta-asetuksen mukaisesti suppeammin EU- kynnysarvot alittavissa hankinnoissa verrattuna ne ylittäviin hankintoihin. Hankintasanasto on käytännössä löydettävissä hankintailmoituslomakkeiden tiedostoista (www.hankintailmoitukset.fi) ja Creditan hankintailmoituslomakkeiden täyttöohjeista (www.credita.fi). Tarkoitus on, että tiedot löytyvät vastaisuudessa suoraan hankintailmoituslomakkeelta sitä täytettäessä.

Tehtävän määrittelyä koskevia teknisiä eritelmiä ei saa laatia siten, että ainoastaan tietyn valmistajan tuote voi tulla kysymykseen. Yritysten tasavertaisen ja syrjimättömän kohtelun mahdollistamiseksi tiettyyn tavaramerkkiin viittaaminen on poikkeuksellisesti sallittua ainoastaan, jos mainintaan liitetään ilmaisu ”tai vastaava”. Yksittäiseen tuotemerkkiin viittaaminen saattaa olla välttämätöntä esimerkiksi silloin, kun hankitaan tuotteita tai palveluja, jotka pitää saada yhteensopiviksi jo olemassa oleviin laitteisiin

tai toimintakonsepteihin. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa viittaaminen tietyn valmistajan tuotteisiin edellyttää tarkempia erityisperusteita.

Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa tekninen eritelmä määritellään ensisijaisesti viittamalla joko eurooppalaisten standardien mukaisiin kansallisiin standardeihin tai eurooppalaisiin teknisiin hyväksyntöihin tai eritelmiin hankintalain mukaisesti.

2.5 Laadunvarmistus ja – valvonta

Tavarán, palvelun tai rakennustyön laatu määritellään lähtökohtaisesti tarjouspyynnössä ja sen teknisissä liitteissä. Tilaaja voi tämän lisäksi poikkeuksellisesti edellyttää, että tavarán tai palvelun toimittaja taikka urakoitsija noudattaa tuotteiden valmistuksessa tai palvelusten toimittamisessa taikka rakennustyössä yleisesti hyväksyttyä laatu- tai muuta järjestelmää.

Tilaaja voi laatu järjestelmän sijasta edellyttää toimittajalta muuta dokumentoitua laadunvarmistusta.

Laadunvarmistuksen kohdalla voidaan viitata eri toimialoja koskevien yleisten sopimusehtojen mahdollisiin laadunvarmistusta koskeviin määräyksiin.

2.6 Saatavuus ja varastointi

Jos tavaraa on jatkuvasti kohtuuhintaan saatavissa, tarpeetonta varastointia on vältettävä. Hankintayksikön oma käyttövarasto on muutoinkin mitoitettava niin, että se on kustannusten ja toiminnan kannalta on optimaalinen. Hankinnasta ja varastoinnista poikkeusoloja varten (velvoitevarastointi) on säädetty erikseen.

3. HANKINNAN SISÄLTÖ

3.1 Markkinakartoitus

Ennen hankintamenettelyn aloittamista hankintayksikkö voi tehdä markkinakartoituksen hankinnan valmistelua varten ja antaa tietoa toimittajille tulevaa hankintaa koskevista suunnitelmistaan ja vaatimuksistaan. (65 §)

Markkinakartoituksessa hankintayksikkö voi käyttää riippumattomia asiantuntijoita,

muita viranomaisia tai toimittajia. Neuvojen käyttäminen ei kuitenkaan saa johtaa kilpailun vääristymiseen taikka avoimuuden ja syrjimättömyyden vaarantamiseen.

Jos ehdokas, tarjoaja tai tarjoajaan liittyvää yritys on osallistunut hankinnan valmisteluun, on hankintayksikön varmistettava, että tämä ei vääristä kilpailua (66§).

Markkinakartoituksen tavoitteena on tunnistaa, minkälaisia toimittajia on olemassa sekä saada tietoa markkinoilla olevista ratkaisuvaihtoehtoista. Markkinakartoituksen tarpeellisuuteen ja laajuuteen vaikuttaa hankinnan laajuus, erityisosaamisen vaatimus ja toimittajamarkkinoiden tunteminen ennestään.

Tarjoajilta voidaan saada ehdotuksia hankinnan kohteen määrittelystä ja tietoa kustannuksista. Saadut tiedot vaikuttavat hankinnan sisällön määrittelyyn sekä valinta- ja vertailuperusteisiin kilpailutusvaiheessa. Tarkoitus on, että hankintayksikkö saa hankinnan kohteesta riittävästi tietoa hankinnan suunnittelemiseksi ja kykenee sen jälkeen itsenäisesti laatimaan tarjouspyynnön.

3.2 Hankinnan ennakoidun arvon määrittäminen

Hankinnan valmistelijan on selvitettävä hankinnan ennakoitu arvo. Hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonlisäveroa (27 §).

Jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon tai EU-kynnysarvon suuruinen, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä.

Rakennusurakan ennakoitua arvoa laskettaessa on otettava huomioon urakan arvo sekä sellaisten urakan toteuttamisessa tarpeellisten tavaroiden ennakoitu kokonaisarvo, jotka hankintayksikkö antaa urakoitsijan käyttöön, jos ne ovat välttämättömiä rakennusurakan toteuttamiseksi.

Jos hankintayksikkö koostuu erillisistä toiminnallisista yksiköistä, on hankinnan arvoa laskettaessa otettava huomioon kaikkien yksittäisten toiminnallisten yksiköiden hankintojen ennakoitu kokonaisarvo, kun ne muodostavat yhden kokonaisuuden. Jos erillinen toiminnallinen yksikkö vastaa itsenäisesti hankinnoistaan tai tietyistä hankintojen ryhmistä, arvot voidaan ennakoida asianomaisen yksikön tasolla.

Hankintaa ei saa keinotekoisesti pilkkoa eriin tai sen arvoa laskea poikkeuksellisin menetelmin hankintalain soveltamien välttämiseksi.

3.3 Erityistilanteet

Hankintalaissa säädetään käyttöoikeussopimuksista, eräistä palveluhankinnoista ja pitkäaikaisissa hankintasopimuksissa noudatettavista laskentaperiaatteista.

Esimerkiksi suunnittelukilpailussa palveluhankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa on huomioitava myös mahdolliset osallistumispalkkiot ja maksut (29 §).

Hankintalain 30 §:ssä on säädetty pitkäaikaisissa hankintasopimuksissa noudatettavista ennakoidun arvon laskemissäännöistä.

Jos tavarahankinnan kohteena on leasing, vuokraus tai osamaksulla hankkiminen, sopimuksen ennakoidun arvon laskennan perusteena käytetään:

- 1) määräaikaisen, enintään 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa tai yli 12 kuukautta voimassa olevan sopimuksen kokonaisarvoa arvioitu jäännösarvo mukaan lukien; tai
- 2) toistaiseksi tai määrittelemätön ajan voimassa olevan sopimuksen ennakoitua kuukausiarvoa kerrottuna 48:lla.

Säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

- 1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen talousarviokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka
- 2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä toimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kynnys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan talousarviokauden aikana.

Sellaisissa palveluhankintasopimuksissa, joissa ei ilmoiteta kokonaishintaa, ennakoidun arvon laskennassa perusteena on käytettävä:

- 1) määräaikaisissa, enintään 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa voimassaolon aikaista ennakoitua kokonaisarvoa;
- 2) toistaiseksi voimassa olevissa tai yli 48 kuukautta voimassa olevissa hankintasopimuksissa kuukausiarvoa kerrottuna luvulla 48.

Puitejärjestelyissä ja dynaamisissa hankintajärjestelmissä hankinnan ennakoidun arvon laskennassa on käytettävä kaikkien puitejärjestelyn tai dynaamisen hankintajärjestelmän keston ajaksi suunniteltujen hankintasopimusten ennakoitua kokonaisarvoa.

3.4 Tarjouspyyntö ja tarjouspyynnön sisältö

Tarjouspyyntö, neuvottelukutsu ja niiden liitteet on laadittava niin selviksi, että niiden perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. (67§).

Tarjouspyynnössä, hankintailmoituksessa, ehdokkaille osoitetussa kutsussa tai niiden liitteissä on oltava:(68§).

- hankinnan kohteen määrittely tai hankekuvaus sekä hankinnan kohteeseen liittyvät muut laatuvaatimukset;
- viittaus julkaistuun hankintailmoitukseen
- määräaika tarjousten tekemiselle
- osoite, johon tarjoukset on toimitettava
- kieli tai kielet, joilla tarjoukset on laadittava
- tarjousasiakirjojen esittämistä ja muotoa koskevat muut vaatimukset
- kilpailullisessa neuvottelumenettelyssä neuvottelujen alkamispäivä sekä neuvotteluissa käytettävä kieli tai kielet
- ehdokkaiden tai tarjoajien taloudellista ja rahoituksellista tilannetta, teknistä soveltuvuutta ja ammatillista pätevyyttä koskevat ja muut vaatimukset sekä pyyntö täydentää yhteinen eurooppalainen hankinta-asiakirja ja luettelo asiakirjoista, joita ehdokkaan tai tarjoajan sekä tarjouskilpailun voittaneen tarjoajan on soveltuvuuden arviointia varten toimitettava;
- kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteet ja niiden suhteellinen painotus, kohtuullinen vaihteluväli tai poikkeuksellisissa tapauksissa vertailuperusteiden tärkeysjärjestys
- tarjousten voimassaoloaika
- keskeiset sopimusehdot;
- muut tiedot, joilla on olennaista merkitystä hankintamenettelyssä ja tarjousten tekemisessä

3.5 Hankinnan kohteen kuvaus

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät sekä tekniset eritelmät on esitettävä hankintailmoituksessa, tarjouspyynnössä, neuvottelukutsussa tai niiden liitteissä on vahvistettava vaadittavat ominaisuudet:(71§).

Hankinnan kohdetta kuvaavat määritelmät (tekniset eritelmät) on laadittava pitkälti aiemmin voimassa olleen lain mukaisten vaatimusten perusteella.

Hankinnan kohdetta kuvaavassa määritelmässä ei saa mainita tiettyä valmistajaa tai alkuperää olevia tavaroita, eikä siinä myöskään saa viitata tavaramerkkiin tms. siten,

että viittaus suosii tai syrjii tiettyjä tarjoajia tai tavaroita. Olisi sallittua vain, jos ei ole mahdollista riittävän täsmällisesti ja selvästi kuvata muutoin.

3.6 Merkkien käyttö hankinnan kohteen kuvauksessa

Hankintayksikkö voi hankinnan kohteen kuvauksessa, tarjouspyynnössä esitettyjen kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteissa tai sopimuksen toteuttamisen ehdoissa vaatia tiettyä merkkiä näytöksi siitä, että hankinnan kohde vastaa vaadittuja ympäristöominaisuuksia, sosiaalisia ominaisuuksia tai muita ominaisuuksia. (72§).

Edellytyksenä tietyn merkin vaatimiselle on, että kaikki seuraavat ehdot täyttyvät:

1. Merkin vaatimukset koskevat ainoastaan perusteita, jotka liittyvät hankinnan kohteeseen ja soveltuvat hankinnan kohteen määrittelyyn;
2. Merkin vaatimukset perustuvat puolueettomasti todennettavissa oleviin ja syrjimättömiin perusteisiin;
3. Merkit vahvistetaan avoimessa menettelyssä, johon kaikki asiainkuuluvat sidosryhmät voivat osallistua;
4. Kaikkien asianomaisten osapuolten on mahdollista saada merkki;
5. Merkkien vaatimukset laatii kolmas osapuoli, jonka suhteen merkkiä hakeva toimittaja ei voi käyttää ratkaisevaa vaikutusvaltaa.

3.7 Hankintasopimuksen jakaminen osiin

Hankintasopimuksen voi tehdä erillisinä osina ja määritellä kyseisten osien koon ja kohteen. Jos hankintayksikkö ei jaa hankintasopimusta osiin, sen on esitettävä jättämisen syyt hankinta-asiakirjoissa, hankintapäätöksessä tai hankintamenettelyä koskevassa erillisessä kertomuksessa. (75§).

Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa, voiko tarjouksen antaa yhdestä, useammasta vai kaikista osista. Jos tarjouksia voi antaa useammasta tai kaikista osista, hankintayksikkö voi rajoittaa niiden osien määrää, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Tällöin hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa

niiden osien enimmäismäärä, joihin saman tarjoajan tarjous voi tulla valituksi. Hankintayksikön on ilmoitettava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä säännöt, joita se soveltaa ratkaistessaan, mihin osaan tarjoajan tarjous tulee valituksi, jos tarjoajan tarjous tulisi valituksi hankintailmoituksessa ilmoitettua enimmäismäärää useampaan osaan.

3.6 Vaihtoehtoiset ja rinnakkaiset tarjoukset

Hankintayksikkö voi hyväksyä vaihtoehtoisia tarjouksia tai se voi vaatia, että tarjoajat esittävät vaihtoehtoja (76§).

Käytännössä edellyttää sitä, että hankintayksikkö laatii sopimuksen kohteen yleismääritelmän, joka sisältää hankinnan kohdetta koskevat vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimukset olisi hyvä huomioida tarjouspyyntöä laadittaessa, jotta tarjousten vertailu olisi helpompaa.

Hankintayksikkö voi kieltää toimittajia tekemästä usean rinnakkaisen tarjouksen, jos siitä on ilmoitettu etukäteen tarjouspyynnössä (76§).

Rinnakkainen tarjous on tarjouspyynnön ehtojen mukainen tarjous, jota kohdellaan kuin muiden eri tarjoajien tarjouksia.

Vaihtoehtoisessa tarjouksessa tarjoaja ehdottaa tarjouspyynnöstä poikkeavaa tapaa toteuttaa hankinta.

3.8 Alihankinta sekä alihankkijoiden poissulkeminen

Hankintayksikkö voi vaatia tarjoajia ilmoittamaan tarjouksessaan, minkä osan sopimuksista se aikoo antaa alihankintana kolmansille, sekä ehdotetut alihankkijat (76§).

Hankintayksikön on velvoitettava viimeistään hankintasopimuksen toteuttamisen alkaessa valittua tarjoajaa ilmoittamaan sellaisten alihankkijoiden nimet, yhteystiedot ja lailliset edustajat, jotka osallistuvat hankintayksikön välittömässä valvonnassa olevissa tiloissa toteutettavaan rakennusurakkaan taikka palveluhankintaan, jos ne ovat kyseisenä ajankohtana tiedossa.

Hankintayksikkö voi rakennusurakka- ja palveluhankinnoissa sekä tavarahankintaan liittyvissä kokoamis- ja asennustöissä vaatia, että tarjoaja itse toteuttaa tietyt kriittiset tehtävät.

Hankintayksikkö voi tarkistaa, onko olemassa perusteita alihankkijoiden poissulkemiseksi.

4. SUORAHANKINTA

Hankilain 40 §:ssä määritellään suorahankinnan edellytykset.

Hankinta ilman kilpailua eli suorahankinta on mahdollista kansallisen kynnysarvon alittavissa hankinnoissa, jos hankinnan arvo on vähäinen tai kilpailuttaminen on muutoin epätarkoituksenmukaista. Suorahankinnassa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta.

Hankinnan vähäisyys on arvioitava hankintayksikön hankintavolyymien ja hankintojen luonteen pohjalta. Suorahankinta on mahdollista myös silloin, kun tavarán tai palvelun laatu ja hintataso ovat tiedossa, tai kun hankittavaa tavaraa ei ole muualta saatavissa tai kysymyksessä on poikkeuksellisen kiireinen hankinta.

Suorahankinta on mahdollinen muun muassa silloin, jos hankintailmoituksen perusteella ei saatu lainkaan tarjouksia tai ei saatu soveltuvia tarjouksia tai osallistumishakemuksia.

- Edellytyksenä on, ettei tarjouspyynnön ehtoja olennaisesti muuteta
- Tarjoustä ei pidetä soveltuvana, jos se on hankintasopimuksen kannalta tarpeeton eikä ilmeisesti täytä hankinta-asiakirjoissa määriteltyjä hankintayksikön tarpeita ja vaatimuksia ilman, että sitä muutetaan olennaisesti. Kysymykseen tulevat lähinnä sellaiset tilanteet, joissa saadut tarjoukset ovat täysin tarjouspyyntöä vastaamattomia.
- Osallistumishakemusta ei pidetä soveltuvana, jos asianomainen toimittaja on suljettava pois tai voidaan sulkea pois pakollisten tai hankinnanvaraisten pois-sulkemisperusteiden nojalla tai jos se ei täytä hankintayksikön vahvistamia soveltuvuusvaatimuksia.

Suorahankinta on mahdollinen myös silloin, jos teknisestä syystä tai yksinoikeuden suojaamisen vuoksi vain tietty toimittaja voi toteuttaa hankinnan eikä vaihtoehtoisia ratkaisuja ole.

- Teknisenä seikkana kyseeseen voi tulla esimerkiksi poikkeuksellinen uusi tekninen ratkaisu tai hankinnan kohteen edellyttämä tietty käsityötaito, jota hankinnan toteuttaminen edellyttää
- Hankintayksikön tulee pystyä osoittamaan, ettei ole olemassa vastaavaa tuotetta tai palvelua, jolla sama lopputulos voitaisiin saavuttaa.

- Yksinoikeuden suojaamisen vuoksi suoramarkkinointi on mahdollinen esimerkiksi silloin, kun hankintailmoituksen julkaiseminen saattaisi paljastaa mahdollisen toimittajan liikesalaisuuden tai muun vastaavan tiedon, jonka paljastuminen aiheuttaisi toimittajalle taloudellista vahinkoa

Äärimmäinen kiiretilanne voi joskus antaa mahdollisuuden suoramarkkinoinnin tekemiseen. Kilpailuttaminen on hankinnoissa ehdoton pääsääntö, ja tästä poikkeamista on kaikissa tapauksissa tulkittava suppeasti.

- Kiireen tulee johtua hankintayksikön ulkopuolisista syistä.
- Perusteen on oltava äkillinen ja sellainen, jota hankintayksikkö ei ole kohtuudella voinut ennakoida
- Edellytyksenä suoramarkkinoinnin tekemiselle äärimmäisen kiireen vuoksi on lisäksi, että hankinnan tekeminen on ehdottoman välttämätöntä
- Kiire voisi olla kysymyksessä esimerkiksi äkillisen luonnonilmiön tai onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen korjaamisessa tai ennalta arvaamattoman toiminnoille kriittisen laitteen rikkoutumisesta.

Muita suoramarkkinointiperusteita voivat olla ainutkertaisen taideteoksen tai taiteellisen esityksen luominen tai hankkiminen tai se, että hankittava tavara valmistetaan vain tutkimusta, kokeilua, tuotekehitystä tai tieteellistä tarkoitusta varten.

Joissakin tapauksissa lisätilaus on mahdollista tehdä suoramarkkinointina hankintalain 41§:n mukaisilla perusteilla.

Päätös suoramarkkinoinnin käyttämisestä on perusteltava, koska tällöin poiketaan hankintalain edellyttämästä kilpailuttamisvelvollisuudesta.

5. PIENHANKINNAT

5.1 Yleiset periaatteet

Hankintalaki ei koske kansallisen kynnysarvon alittavia hankintoja, mutta myös pienhankinnat tulisi kilpailuttaa. Hankinnan valmistelussa, päätöksenteossa ja tiedoksiantossa noudatetaan hallintolakia ja kuntalakia sekä kunnan sisäisiä ohjeistuksia. Julkisuuslaki ja laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa ohjaavat hankintoja. Pienhankinnoista lisää tarkemmin Inarin kunnan pienhankintaohjeessa.

Julkisuuslaissa säännellään kuntalaisten ja asianosaisten oikeudesta saada tietoa viran-

omaisen toiminnasta ja asiakirjoista. Tarjoukset tulevat julkisiksi viimeistään, kun sopimus on tehty.

Tarjoajien kanssa voidaan tarvittaessa käydä neuvotteluja tasapuolisesti. Olennaista on kuvata menettelyn kulku avoimesti hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä.

Yli 10 000 euron hankinnat on kilpailutettava ja niistä on tehtävä kirjallinen hankintapäätös.

Arvoltaan kansallisen kynnysarvon alle jääviin pienhankintoihin ei voi hakea muutosta markkinaoikeudesta, joten näitä hankintoja koskeviin viranhaltijapäätöksiin tai toimielimen hankintapäätöksiin annetaan kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje. Oikaisuvaatimukseen annetusta päätöksestä voi valittaa hallinto-oikeuteen. Kunnallishallinnossa valituksen voi tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimintavaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Kunnallishallinnossa päätös voidaan panna täytäntöön ennen, kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranomainen kieltää täytäntöönpanon. Muutoksenhaku käy usein hyödyttömäksi, kun hankintasopimus on tehty. Täytäntöönpanoa onkin syytä lykätä, kunnes oikaisuvaatimusaika on kulunut. Jos oikaisua vaaditaan, täytäntöönpanoa on syytä lykätä niin kauan, kun oikaisuvaatimus on ratkaistu. Täytäntöönpanon lykkäämisen tarpeellisuutta tulee harkinta, jos muutoksenhakuprosessi jatkuu hallinto-oikeudessa. Hallinto-oikeus voi valittajan vaatimuksesta myös kieltää sopimuksen täytäntöönpanon.

5.2 Pienhankintojen tavoitteet ja periaatteet

Vaikka pienhankintoihin ei sovelleta hankintalakia, niissä noudatetaan julkisten hankintojen peruseriaatteita, joita ovat avoimuus, suhteellisuus tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, suunnitelmallisuus, taloudellisuus ja kilpailuolosuhteiden hyödyntäminen. Pienhankinnat voidaan kilpailuttaa hankintalainsäädäntöä kevyemmillä ja joustavammilla menettelyillä. Pienhankinta voidaan poikkeustapauksessa tehdä suorana ostona tietyltä toimittajalta. Hankintamenettelyn tulee olla läpinäkyvää ja tarjoajia on kohdeltava yhdenvertaisesti.

Hankinta suoritetaan pääsääntöisesti avointa tai rajoitettua menettelyä käyttäen ja saatuihin tarjouksiin perustuen. Neuvottelumenettelyä ja suoraan hankintaa ilman tarjouskilpailua käytetään silloin, kun tavanmukainen kilpailuttaminen ei ole hankkeen erityinen laatu tai vähäisyys huomioon ottaen perusteltua esimerkiksi kilpailuttamisesta johtuvien kustannusten tai siihen kuluvan ajan johdosta.

5.3 Hankinnan arvon laskeminen

Hankinnan arvon laskemisen perustana on koko hankintasopimuksen voimassaolon hankintojen kokonaisarvo. Arvioitaessa onko hankinta aito pienhankinta, on hankintaa arvioitava organisaation kaikkien hankintojen näkökulmasta. Hankintakokonaisuuden ja sen arvon määrittämisessä on otettava huomioon:

- hankinnan toistuminen
- hankintatarpeen ennakointi
- mitkä tuoteryhmät kannattaa hankkia yhtenä hankintana (taloudellisesti, tehokkaasti, sekä tarkoituksenmukaisesti)
- miten em. mainitut seikat vaikuttavat kilpailun syntymiseen

5.4 Hyvien toimittajien kartoittaminen

Ennen varsinaisen hankintamenettelyn aloittamista kartoitetaan potentiaaliset toimittajat, jotta voidaan arvioida soveltuvuus ennen varsinaisen hankintamenettelyn aloittamista. Soveltuvien tarjoajien valinta ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä edellyttää aktiivista vuoropuhelua potentiaalisten toimittajien kanssa. Kilpailutuksia ei saa aina kohdistaa samoille toimittajille, ellei tähän ole vahvoja perusteita. (esim., alueella/alalla ei ole muita toimijoita). Päämääränä on oltava todellisen kilpailun aikaansaaminen, joten potentiaalisten tarjoajien määrä on oltava riittävä.

Jos soveltuvat tarjoajat valitaan ennen tarjouspyyntöjen lähettämistä, hankintatyön painopiste siirtyy enemmän markkinoiden kartoittamiseen ja seurantaan ja se edellyttää aktiivista vuoropuhelua potentiaalisten toimittajien kanssa. Etupainotteisen menettelytavan tarkoituksena on myös avata markkinoita uusille toimittajille. Hankintayksikkö kartoittaa tietoisesti potentiaalisia toimittajia, joille annetaan mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.

5.5 Tarjoajien kelpoisuuden arviointi

Pienhankinnoissa voi olla joissain tapauksissa perusteltua sisällyttää tarjoajien kelpoisuusarviointi ja valinta itse hankintamenettelyyn. Jos hankinta joudutaan toteuttamaan nopealla aikataululla ja tiedot potentiaalisista toimittajista ja heidän osaamisestaan ovat puutteelliset, on tarkoituksenmukaista sisällyttää hankinnan kannalta oleellisia soveltuvuusehtoja tarjouspyyntöön. Hankintoja, joissa tarjoajien soveltuvuuden hankintakohtainen arviointi on tarpeellista, tulee tehdä soveltuvuuden arviointi erikseen.

Tilaajavastuulain velvoitteiden täyttyminen (merkintä ennakkoperintä, työnantaja–ja arvonlisävero-velvollisen rekisteriin, kaupparekisteriote, todistus verojen maksamisesta tai verovelkatodistus ja maksusuunnitelma, todistus eläkevakuutusmaksujen suorittamisesta tai maksusopimus, selvitys sovellettavasta työehtosopimuksesta tai keskeisistä työehdoista sekä selvitys työterveyshuollon järjestämisestä) ja on tarkistettava yli 9000 euron (alv 0) hankintojen yhteydessä.

5.6 Vertailuperusteet

Tarjoajan valinnassa noudatetaan tarjouspyynnössä tai hankintailmoituksessa kerrottuja vertailuperusteita ja valintakriteereitä. Menettely kannattaa aina pitää mahdollisimman yksinkertaisena ottaen huomioon muun muassa hankinnan arvo, laatu ja tunnettu tarjonta.

Hankinnan luonne ohjaa, minkä sisältöinen tarjouspyynnön tulee olla. Pienhankinnoissa tavoitellaan yksinkertaisia ja kustannustehokkaita menettelyjä, joten tarjouspyyntöön sisältyviä laadullisia vertailuperusteita tulee käyttää harkiten. Mitä vähemmän vertailuperusteita tarjouspyyntöön sisällytetään, sitä vähemmällä työllä hankinta on mahdollista toteuttaa.

Pienhankinnoissa pyritään kevyisiin menettelyihin, ei se tarkoita, ettei myös laadullisiin tekijöihin tulisi kiinnittää huomiota. Laatutekijät voidaan pienhankinnoissa ottaa huomioon tehokkaasti siten että, hankinnanminimivaatimustaso määritellään tarkasti hankinnan kohteen kuvauksessa ja teknisissä erittelyissä. Tällöin hinta voi olla ainoa vertailuperuste.

Mitä paremmin hankkija on perehtynyt markkinoilla olevaan tarjontaan ja tunnistanut omat tarpeensa, sitä helpompaa laadulliset tekijät on sisällyttää hankinnan kohteen kuvaukseen ja minimivaatimuksiin.

5.7 Tarjouspyyntö

Tarjouspyynnöt tehdään ensisijaisesti käytössä olevan sähköisen hankintajärjestelmän kautta.

Tarjoukset avataan yhtä aikaa tarjousten jättöajan jälkeen, ja tarjoukset käsitellään noudattaen tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun periaatteita.

Tarjoajia voidaan pyytää esimerkiksi toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään tarjouksissa olevia tietoja ja asiakirjoja. Tarjouspyyntöä vastaamattomat

tarjoukset suljetaan pois tarjouskilpailusta. Poissulkuperusteita voidaan käyttää.

5.8 Hankintapäätös ja – sopimus

Yli 3 000 euron hankinnoista on tehtävä kirjallinen hankintapäätös, joka on perusteltava.

Hankintapäätökseen tulee antaa myös hankintaoikaisu- ja oikaisuvaatimusohjeet.

Tavarahankintaa, jonka arvonlisäveroton arvo on alle 10 000 euroa, ei tarvitse kilpailuttaa.

Pienhankinnoissa erillisen sopimuksen tekemisen tarkoituksenmukaisuutta on harkittava tapauskohtaisesti. Jos erillistä sopimusta ei laadita, on syytä varmistaa, että hankinnan keskeiset ehdot ilmenevät hankinnan asiakirjoista.

Viranhaltijoiden hankintarajat päätetään hallintokuntien toimivallassa.

6. KANSALLISEN KYNNYARVON YLITTÄVÄT EU-KYNNYSARVON ALITTAVAT HANKINNAT

6.1 Hankintalain määräykset

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU-kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatetaan hankintalakia. Kansallisen kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa tulee käyttää käytössä olevaa sähköistä kilpailutusjärjestelmää.

Hankintalaki edellyttää, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen.

Mikäli sähköistä kilpailujärjestelmää ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa. (www.hankintailmoitus.fi.) Hankintayksiköiden tulee miettiä erikseen, miten hankintalain edellyttämä sähköinen tiedonsiirto hoidetaan.

Tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa hankinta suoritetaan pääsääntöisesti tarjouskilpailuna *avointa* tai *rajoitettua* menettelyä käyttäen. Hankintamenettelyt tähän ryhmään kuuluvissa hankinnoissa on osittain kevennettyjä verrattuna EU-kynnysarvot ylittäviin hankintoihin.

Neuvottelumenettelyä, kilpailullista neuvontamenettelyä, puitejärjestelyä ja suora-hankintaan ilman tarjouskilpailua käytetään ainoastaan hankintalaista ilmenevin erityisin perustein.

Kansallisissa hankinnoissa ehdokkaille on varattava hankinnan laajuus ja laatu huomioon ottaen kohtuullinen aika tarjousten tekemiseen. Tarjousajan pituutta harkittaessa tulee ottaa huomioon kilpailumahdollisuuksien hyväksikäytön ja tarjoajien tasapuolisen kohtelun vaatimukset.

6.2 Kilpailumenettelyt

Hankintojen kilpailutuksissa käytetään kuntakonsernin käytössä olevaa sähköistä hankintajärjestelmää.

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa (HILMA) siten kun siitä on erikseen asetuksella säädetty ja kauppa- ja teollisuusministeriön hyväksymissä ilmoituslomakkeissa edellytetty.

Avoiminta menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ottaen huomioon hankinnan laatu, luonne ja laajuus. Ennen saatujen tarjousten käsittelyä arvioidaan tarjouksen jättäneiden yritysten kelpoisuus.

Tarjousten tekemiseksi on varattava riittävä aika ja ottaa huomioon myös hankinnan luonne ja laajuus. Ennen saatujen tarjousten käsittelyä arvioidaan tarjouksen jättäneiden yritysten kelpoisuus. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainituin valintaperustein ja arviointikriteerein. Hankintapäätös tehdään saatujen hyväksyttävien tarjousten perusteella tarjouspyynnössä mainitun valintaperustein ja arviointikriteerein.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menetellessä tarjouksia pyydetään etukäteen määrättyltä joukolta toimittajia, jotka tarjousta pyytäessä arvioidaan luotettavaksi ja toimituskykyisiksi suorittamaan aiottu hankinta tai muu tehtävä.

Toimittajien löytämiseksi rajoitetusta tarjouskilpailusta julkaistaan ilmoitus kansallisessa julkisten hankintojen sähköisessä ilmoituskanavassa eli ilmoitusportaalissa (HILMA), siten kuin ilmoitusmenettelystä on erikseen säädetty ja määrätty avoimen menettelyn yhteydessä mainitulla tavalla.

Neuvottelumenettely

Poikkeuksellisesti hankinta voidaan suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvottelumenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvottelumenettelyyn tai neuvottelumenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettavana valintamenettelynä.

Neuvottelumenettelyyn voidaan siirtyä hankintalain säädetyin edellytyksin esimerkiksi silloin kun yhtäkään saatua tarjousta ei voida sellaisenaan hyväksyä tai kun muuten on ilmeistä, ettei ilman neuvotteluja päästä tyydyttävään tulokseen. Neuvottelumenettely ei oikeuta muutoin poikkeamaan aidosta kilpailutuksesta eikä saatujen tarjousten tasapuolisesta käsittelystä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteisen neuvottelumenettely täydellisempi muoto käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Käytännössä kilpailullinen neuvottelumenettely tulee sovellettavaksi vain poikkeuksellisesti EU-kynnysarvot alittavissa hankinnoissa.

Kilpailullista neuvottelumenettelyn soveltamisen edellytyksistä on säädetty hankintalaissa ja menettelyä käsitellään tarkemmin jäljempänä EU-kynnysarvot ylittävien hankintojen kohdalla.

Puitesopimukset ja puitejärjestelyt

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimusten kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden kaikki ehdot, kuten suoritelmäärät eivät ole selvillä kilpailuttamisen aikana.

7. EU-KYNNYSARVON YLITTÄVÄT HANKINNAT

7.1 Yleistä

EU-kynnysarvon ylittävissä kilpailutuksissa hankintalaki edellyttää, että hankintamenettelyyn liittyvä tietojenvaihto toimitetaan sähköistä muotoa käyttäen. Mikäli sähköistä kilpailutusjärjestelmä ei käytetä, hankinta aloitetaan ilmoittamalla siitä julkisten hankintojen sähköisessä Hilma-ilmoitusportaalissa (www.hankintailmoitukset.fi). Ilmoituksina tunnetaan ennakoilmoitus, hankintailmoitus ja jälki-ilmoitus, jolla on ni-

mensä mukainen tarkoitus. Hankinnoissa tulee huomioida hankintalain mukaiset ilmoituksen vähimmäismääräajat. Hankintalain tarkoittamissa EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa sovelletaan laissa määrättyjä yksityiskohtaisia menettelytapoja ja toiminta-aikoja.

7.2 Kilpailumenettelyt

Avoim menettely

Avoimessa menettelyssä kaikki halukkaat voivat tehdä tarjouksen. Hankinnasta ilmoitetaan julkisten hankintojen sähköisessä ilmoitusportaalissa. Avointa menettelyä käytetään erityisesti silloin, kun hankitaan selkeästi määriteltäviä tuotteita tai palveluita. Lisäksi yleensä edellytetään, että kysymyksessä on hankinta, joka voidaan ratkaista vain hinnan perusteella ja joissa potentiaalisten tarjousten tekijöiden määrä on suuri. Hankintalaissa mainittu tarjoajien teknisiä, taloudellisia ja muita edellytyksiä koskeva soveltuvuuden arviointi tapahtuu avoimessa menettelyssä vasta tarjousten jättämisen jälkeen.

Rajoitettu menettely

Rajoitetussa menettelyssä hankintayksikkö tekee hankintailmoituksen julkisten hankintojen sähköisessä ilmoitusportaalissa, josta yritykset saavat tiedon tulevasta hankinnasta. Hankinnasta kiinnostuneet yritykset jättävät ns. osallistumishakemuksen. Hankintayksikkö valitsee ilmoittautuneiden joukosta ne yritykset, jotka täyttävät hankintayksikön hankintalain mukaisesti asettamat vaatimukset.

Hankintayksikkö voi rajoitetun menettelyn yhteydessä ennalta rajata niiden ehdokkaiden lukumäärän, joille tarjouspyyntö lähetetään. Lukumäärä tai sitä koskeva vaihteluväli on ilmoitettava hankintailmoituksessa. Vastaavasti hankintayksikkö voi määritellä ehdokkailta vaaditut ominaisuudet noudattaen hankintalaissa ilmeneviä perusteita. Tarjoajia on kutsuttava hankinnan kokoon ja laatuun nähden riittävä määrä todellisen kilpailun varmistamiseksi.

Rajoitettua menettelyä käytettäessä tarjousajan on oltava vähintään 40 päivää kirjallisen tarjouspyynnön lähettämisestä lukien. Jos hankintayksikkö on aikaisemmin julkaissut ennakoilmoituksen, joka on lähetetty Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimistoon viimeistään 52 päivää ja aikaisintaan 12 kuukautta ennen hankintaa koskevan ilmoituksen julkaisemista, voidaan tarjousaikaa lyhentää.

Neuvottelumenettely

Hankinta voidaan erityisin perustein suorittaa hankintalaista ilmenevällä neuvottelumenettelyllä. Neuvontamenettely poikkeaa avoimesta ja rajoitetusta menettelystä

siinä, että toimittajaa valittaessa sallitaan siirryttäväksi neuvontamenettelyyn tai neuvontamenettelyä käytetään itsenäisenä etukäteen ilmoitettuna valintamenettelynä.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Kilpailullinen neuvottelumenettely on perinteistä neuvottelumenettelyä kehittyneempi käytettäväksi monimutkaisissa hankinnoissa. Hankintalaissa on säädetty sen soveltamisen edellytyksistä.

Hankittavaa tavaraa, palvelua tai rakennustyötä ei voida aina määritellä niin tarkoin, että tarjouksen tekijät voisivat antaa hankintayksikölle yksityiskohtaisen tarjouksen.

Hankittavaa tavaraa, palvelua tai rakennustyötä ei voida aina määritellä niin takoin, että tarjouksen tekijät voisivat antaa hankintayksikölle yksityiskohtaisen tarjouksen. Tällaisissa tilanteissa hankintakilpailu voidaan toteuttaa lain tarkoittamalla kilpailullisella neuvottelumenettelyllä. Kilpailuttamisen perustana on hankintayksikön laatima hankinnan tavoitteita ja sisältöä koskeva hankekuvaus, jonka pohjalta kilpailullinen neuvottelumenettely käydään.

Puitejärjestely

Puitejärjestelynä hankintalaissa tunnettu hankintamenettely vastaa pääsääntöisesti perinteistä puitesopimuksen kilpailuttamista. Puitejärjestelyjen mukaiset sopimukset ovat eräänlaisia raamisopimuksia, joiden ehdot kuten suoritemäärät, eivät ole selvillä hankintakilpailun aikana.

Toistuvissa hankinnoissa suositetaan puitejärjestelyä.

Suorahankinta

Suorahankinnassa hankintayksikkö neuvottelee valitsemiensa toimittajien kanssa hankintasopimuksen ehdoista julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta. Suora hankinta on sallittu vain hankintalaista ilmenevin erityisin perustein, joita on tulkittava suppeasti. Suora hankinta on mahdollista mm, silloin kun vain tietty toimittaja pystyy toteuttamaan hankinnan tai kun ennalta arvaamattoman syyn aiheuttaman kiireen johdosta hankintaa ei ehditä kilpailuttaa.

8. KYNNYSARVOT YLITTÄVISTÄ HANKINNOISTA ILMOITTAMINEN

Hankintalain tarkoittamista kynnysarvot ylittävistä hankinnoista on ilmoitettava kansallisesti tai EU:n laajuisesti sen mukaan, miten hankintalaissa ja sen perustella valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Erityisalojen hankintalain tarkoittamissa hankinnoissa ilmoittamisvelvollisuus koskee vain EU-kynnysarvot ylittäviä hankintoja.

Hankintayksikön on laadittava ja julkaistava EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa ennakoilmoitus/kausi-ilmoitus varainhoitovuonna toteutettaviksi suunnitelluista tavarahankinnoista ja ns. ensisijaisista palveluhankinnoista tuoteryhmittäin sekä olennaiset tiedot kynnysarvon ylittävistä rakennushankkeista, siten kun hankintalaissa–ja asetuksessa edellytetään.

Hankintayksikön, joka aikoo hankkia tavaraa, palveluja tai toteuttaa rakennushankkeen on julkaistava hankintailmoitus, jossa hanke on yleisellä tasolla yksilöity. Hankintailmoituksen tekemisestä on hankintalaissa samoin kuin sähköistä ilmoituskanavaa koskevassa Hilma-kanavan käyttöä koskevissa ohjeissa yksityiskohtaiset menettelytapaohjeet.

Hankintailmoituksen julkaisussa pienhankinnoissa, kansallisen kynnysarvon ylittävissä ja EU-kynnysarvon ylittävissä käytetään sähköistä kilpailutusjärjestelmää. Hankintayksikkö voi julkaista hankintailmoituksen myös muussa tarkoituksenmukaisessa tiedotusvälineessä, kuten sanoma–tai ammattilehdissä taikka omilla Internet-sivuillaan. Ilmoitusta ei saa julkaista muualla ennen kuin se on julkaistu Internet osoitteessa www.hankintailmoitukset.fi.

Kansallisten ja EU-kynnysarvojen ylittävissä hankinnoissa tietojen toimittamisessa käytettävien ja niiden teknisten vaatimusten on oltava syrjimättömiä, yleisesti saatavilla ja yhteensopivia yleisesti käytössä olevan tieto–ja viestintäteknologian kanssa.

Hankintayksikön on lähetettävä EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa voittaneesta tarjouksesta jälki-ilmoitus lain edellyttämässä määräajassa. Jälki-ilmoituksen avulla EU:n kilpailuviranomaisilla on mahdollisuus seurata sisämarkkinoiden toimivuutta.

9. SOPIMUS

Sopimuksen tai tilauksen tekeminen

Hankinnasta tehtävä sopimus tehdään noudattaen sopimuksen tekemistä koskevia voimassa olevia yksityisoikeudellisia säännöksiä, kuten oikeustoimilakia. Hankintalaki edellyttää, että hankintapäätöksen tekemisen jälkeen laaditaan kirjallinen sopimus. Hankintasopimusten ollessa yksityisoikeudellisia sopimuksia, hankintojen kilpailuttamiseksi ja sopimusten laatimisen helpottamiseksi niiden yhteydessä voidaan käyttää alan yleisiä sopimusehtoja kuten julkisten hankintojen yleisiä sopimusehtoja JYSE 2014, rakennusurakan yleisiä sopimusehtoja YSE 1998, konsulttitoiminnan yleisiä sopimusehtoja KSE 1995, valtion tietokonehankintojen yleisiä sopimusehtoja VYSE tai IT-2010 ja muita asianomaista hankintatehtävää koskevia sopimusehtoja.

Ennakot

Myyjälle voidaan poikkeuksellista myöntää ennakkoa suoritettavasta maksusta. Ennakko on sovittava hankinnan lopulliseksi osamaksuksi ja sille on tarvittaessa vaadittava riittävä vakuus. Ennakkoa voidaan myöntää tarveharkinnan mukaan.

Vakuudet

Hankintasopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi hankintayksikkö voi tarvittaessa vaatia vakuuden. Tästä pitää maininta tarjouspyyntöasiakirjoissa, kuten muistakin sopimusehdoista.

Tavaran vastaanotto tai palvelun ja urakan hyväksyminen

Tavaraa vastaanotettaessa on sen määrä, laatu ja kunto viipymättä tarkistettava. Asennettavan laitteen saa hyväksyä vasta, kun sille on suoritettu käyttöönottotarkastus, jossa on todettu, että laite on toimintakunnossa ja täyttää sille asetetut suoritusarvot sekä muut hankintasopimuksen ehdot.

10. ERINÄISET MÄÄRÄYKSET

10.1 Esteellisyys ja kilpailuneutraalisuus

Tarjouksen, hankintaa koskevan sopimuksen tai sen tulkintaa koskevan asian käsittelyyn tai tavaran tai palvelun tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Esteellisyydestä hankinta-asioissa on voimassa, mitä siinä on erikseen säädetty kunnalaissa ja hallintolaissa.

10.2 Asiakirjojen julkisuus ja salassapito

Hankintoja koskevien asiakirjojen julkisuus riippuu hankinta-asian käsittelyvaiheesta. Asiakirjojen julkisuudessa noudatetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain säännöksiä.

Hankintaviranomainen ei saa ilman asianosaisen suostumusta käyttää oikeudettomasti tietoja, jotka liittyvät tarjouksen tehneen elinkeinonharjoittajan liike- tai ammatillisuuteen.

10.3 Tilaajavastuulaki

Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä eli niin sanottu tilaajavastuulaki (1233/2006) tuli voimaan 1. tammikuuta 2007.

Lain mukaan tilaajan tulee ennen vuokratyövoiman käyttöä koskevan sopimuksen tai alihankintasopimuksen tekemistä pyytää sopimuspuoleltaan selvitys lakisääteisten velvoitteiden noudattamisesta ja sovellettavista työehdoista. **Selvitysvelvollisuuden laiminlyönnistä voi seurata laiminlyöntimaksu.** Tilaajavastuulaissa tilaajalla tarkoitetaan sitä, joka käyttää vuokrattua työntekijää tai jonka työtiloissa tai työkohteessa työskentelee alihankintasopimukseen perustuvaa työvoimaa.

Sopimusosapuolen lakisääteiset velvoitteet:

Hankintaprosessissa palvelun tilaajalla on lakisääteinen velvollisuus selvittää, että sopimusosapuoli, jolta palvelu tilataan, on suorittanut lakisääteiset velvoitteensa. Kunnan selvitysvelvollisuus sisältää muun muassa sen, että yritys on ennakkoperintärekisterissä, työnantajarekisterissä ja arvonlisävelvollisen rekisterissä. Lisäksi yritykseltä pitää selvittää mahdolliset verovelat, työntekijöiden eläkevakuutusten voimassaolo ja työhön sovellettava työehtosopimus. Rakentamistoiminnassa lisäksi todistus työtapaturmavakuutuksen ottamisesta. Nämä selvitykset pitää suorittaa ennen hankintasopimuksen tekemistä ja todistukset rekistereistä eivät saa olla yli kolme kuukautta vanhoja.

Tilaajavastuun edellyttämät toimenpiteet kunnalta:

Ennen hankintasopimuksen tekemistä suoritetaan selvitys sopimusosapuolen lakisääteisistä velvoitteista (todistukset alle 3 kuukautta vanhoja).

Olenneisimmat toimittajat kunnassa kartoitetaan vuosittain talouspäällikön toimesta ja niiden kohdalla selvitystä tehdään eräiden lakisääteisten velvoitteiden, kuten esimerkiksi vero- ja eläkevakuutusmaksujen osalta 3 kuukauden välein.

Selvitys lakisääteisistä velvoitteista on aina pyydettävä, jos tilaajalla on syytä epäillä, ettei sopimusosapuoli aio täyttää velvoitteitaan.

Jos sopimusosapuoli ei kahdesta huomautuksesta huolimatta toimita pyydettyä selvitystä lakisääteisten velvoitteidensa tilanteesta tai lakisääteisiä velvoitteita ei ole täytetty, ryhdytään selvittämään hankintasopimuksen purkamista, ellei perustellusta syystä voida toisin toimia.

LIITE 1.

Määritelmiä ja käsitteitä

Avoin menettely

Hankintamenettely, jossa kaikki halukkaat toimittajat voivat tehdä tarjouksen.

Ehdokas

Toimittaja, joka on ilmoittanut halukkuutensa osallistua tarjouskilpailuun tai jolta on pyydetty tarjous.

Ennakkoilmoitus/kausi-ilmoitus

Ilmoitus tulevan vuoden aikana suunnitelluista, EU- kynnysarvon ylittävistä hankinnoista.

Hankinta

Tavaroiden ja palvelujen ostamista sekä urakalla teettämistä taloudellista vastiketta vastaan.

Hankintailmoitus

Ilmoitus, jolla annetaan mahdollisuus osallistua tarjouskilpailuun tai tehdä osallistumishakemus.

Hankintamenettelyt

Hankintalaissa mainitut erilaiset tavat (esim. avoin ja rajoitettu menettely) toteuttaa hankintakilpailu

Hankintaohjelma

Hankinnassa mahdollisesti käytettävä asiakirja, jossa määritellään toteutettavaan hankintaan liittyvät, tarjouspyyntöä täydentävät kaupalliset ehdot (vrt. urakkaohjelma).

Hankintasopimus

Hankintasopimus on kirjallinen sopimus, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä. Osapuolten yhtäpitävä tahdonilmaisu hankinnasta ja sen ehdoista. Hankintasopimus koskee tavarantoimitusta, palvelun suorittamista tai rakennustyön tekemistä. Hankintalaissa hankintasopimukseksi kutsutaan osapuolten välistä kirjallista sopimusta.

Hankintayksikkö

Hankintalaissa määritelty toimija (tilaaja), jonka tulee hankinnoissaan noudattaa hankintalakia. Hankintayksikkö on hankinnan suorittava organisaatio, jota edustaa esimerkiksi kunnan tai kuntayhtymän toimitusjohtaja tai viranhaltija. Hankintayksikkö tai siihen kuuluva organisaatio toimii hankinnassa sopimuksen tekijänä ja tilaajana.

Jälki-ilmoitus

Hankintasopimuksen jälkeinen ilmoitus voittaneesta tarjouksesta EU- kynnysarvot ylittävässä hankinnoissa.

Kilpailullinen neuvottelumenettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö neuvottelumenettelyä muistuttavalla tavalla eri vaiheiden kautta valitsee hankkeen toteuttajan ja neuvottelee sopimusehdot.

Kynnysarvo

Hankintalaista ilmenevä ilmoitusvelvollisuuden euromääräinen arvonlisäveroton vähimmäisarvo. Kynnysarvo voi olla kansallinen kynnysarvo tai EU-kynnysarvo. Näiden arvojen ylittävissä hankinnoissa noudatetaan hankintalaissa säädettyjä yksityiskohtaisia määräyksiä (vrt. raja-arvo).

Käyttöoikeussopimus

Palvelua tai rakennusurakkaa koskeva sopimus, jossa palvelun tai rakennustyön vastikkeena on joko toteutettavan palvelujärjestelmän (esim. vesijohtoverkoston) käyttöoikeus tai rakennettavan kohteen käyttöoikeus taikka tällainen oikeus ja maksu yhdessä.

Käyttöoikeusurakka

Taloudellista vastiketta vastaan tehty kirjallinen sopimus, jolla yksi tai usea hankintayksikkö siirtää rakennusurakan toteuttamisen ja siihen liittyvän toiminnallisen riskin yhdelle tai usealla toimittajalle ja jossa siirtämisen vastikkeena on joko yksinomaan rakennettavan kohteen käyttöoikeus tai tällainen maksu yhdessä.

Neuvottelumenettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä mainituin tavoin kilpailuttaa ja erityisin perustein neuvottelee yhden tai useamman toimittajan kanssa sopimuksen ehdoista

Osallistumishakemus

Hakemus, jolla ehdokas (yritys ym.) pyytää saada osallistua tarjouskilpailuun.

Ostaja

Hankinnan tai ostotapahtuman käytännön toteuttaja hankintayksikön edustajana.

Palveluhankintasopimus

Sopimus, joka koskee pääosin palvelun ostamista.

Palveluja koskeva käyttöoikeussopimus

Taloudellista vastiketta vastaan tehty kirjallinen sopimus, jolla hankintayksikkö siirtää muiden kuin käyttöoikeusurakkaa koskevien palvelujen tarjoamisen ja hallinnoimisen ja siihen liittyvän toiminnallisen riskin yhdelle tai useammalle toimittajalle. Siirtämisen vastikkeena on palvelujen käyttöoikeus tai tällainen oikeus ja maksu yhdessä.

Puitejärjestely

Puitesopimukseen kuuluva hankintalaissa mainittu erityinen menettely hankinnan toteuttamiseksi.

Puitesopimus

Sopimus, joka tehdään yhden tai useamman tavarantoimittajan tai palvelutoimittajan kanssa ja jossa sovitaan tietyn ajan kuluessa tehtäviin hankintoihin sovellettavista hinnoista, määristä tai muista ehdoista. Kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa, joissa sovelletaan hankintalakia, puitesopimuksia kutsutaan puitejärjestelyiksi (ks. puitejärjestely).

Raja-arvo

Kansallisen kynnysarvon ylittävissä, mutta EU- kynnysarvon alittavissa hankinnoissa neuvottelumenettelyn käytön sallittavuuden rajat osoittava euromäärä (vrt. kynnysarvot).

Rajoitettu menettely

Hankintamenettely, jossa hankintayksikkö pyytää tarjouksen valitsemiltaan ehdokailta eli rajoitetulta määrältä ehdokkaita hankintalain mukaisesti.

Rakennusurakka

Sellainen talonrakennus tai muu rakennustyö, joka muodostaa taloudellisen tai teknisen kokonaisuuden.

Rakennusurakkasopimus

Sopimus, joka koskee pääasiassa rakennustyön suorittamista rakennuskohteessa. Rakennusurakka voi olla talon-, maan- tai vesirakennustöiden muodostama taloudellinen tai tekninen kokonaisuus.

Sidosyksikkö

Hankintayksikköön sidossuhteessa (esim. kuntakonserni) oleva oikeudellisesti itsenäinen yksikkö.

Suorahankinta

Hankintamenettely, jossa hankinta tehdään ilman tarjouskilpailua yhdeltä tai usealta toimittajalta.

Suunnitteluhankinta

Suunnittelutehtävän (esim. kaavoitus- ja rakennussuunnittelu) toteuttamiseksi suoritettava palveluhankinta kilpailuttamalla ilman erityisen tuomariston käyttämistä (ks. suunnittelukilpailu).

Suunnittelukilpailu

Menettely, jossa hankintayksikkö voi hankkia suunnitelman tai mallin, jonka erityinen tuomaristo valitsee kilpailun perusteella (vrt. suunnitteluhankinta).

Tarjoaja

Toimittaja, joka on jättänyt tarjouksen.

Tarjouskilpailu

Hankintaprosessin vaihe, jolla hankintayksikkö pyrkii tarjouspyynnöllä löytämään edullisimman toimittajan.

Tavarahankintasopimus

Sopimus, joka koskee irtaimen tavaran ostoa, vuokraamista tai leasingvuokraamista perinteisin sopimuksin taikka puitesopimuksin, puitejärjestelyin tai osto-optioin. Tavarahankintasopimus voi lisäksi koskea hankintaan liittyvää kokoamis- ja asennustyötä.

Tekninen eritelmä

Toteutettavan hankinnan tarkoittaman tehtävän määrittelyssä käytettävä yhdenmukaistettu tai tunnustettu standardi taikka eurooppalainen tekninen hyväksyntä.

Tilaaja

Hankintayksikkö, joka toimii hankintalain tarkoittamana hankinnan kilpailuttajana (ks. hankintayksikkö).

Tilaajaksi kutsutaan myös hankintasopimuksen toteuttamiseen liittyvän tavaran, palvelun tai rakennustyön tilaaja samoin kuin suorassa hankinnassa toimivaa hankintayksikön edustajaa (vrt. ostaja).

Tilastoilmoitus

Kauppa- ja teollisuusministeriön ohjeiden mukainen ilmoitus hankinnasta.

Toimittaja

Tavaran toimittaja, palvelun tuottaja tai urakoitsija, joka tarjoaa markkinoilla tuotteitaan tai palveluitaan. Toimittajaksi kutsutaan myös hankintakilpailun voittanutta tilaajan sopijakumppania, joka vastaa hankintasopimuksesta.

Toimittajarekisteri

Hankintayksikön tai muiden hankintayksiköiden tai yhteisöjen ylläpitämä rekisteri, johon hyväksytään ne tavarantoimittajat ja palvelujen tuottajat sekä urakoitsijat, jotka täyttävät hankintayksikön asettamat yleiset rekisteröintiehdot.

Tuoteryhmä

Euroopan yhteisöjen tilastollisen tuotenimikkeistön (CPV) mukainen tavaran, palvelun tai urakatyön tekninen ryhmittely viitenimikkeistöin ja numeroin (hankintasanasto).

Tuottaja

Ks. toimittaja

Urakkakilpailu

Menettely, jossa hankintayksikkö pyrkii kilpailuttamalla löytämään edullisimman rakennustyön toteuttajan

Urakkaohjelma

Rakennusurakkaan liittyvä kaupallinen asiakirja (vrt. hankintaohjelma), jossa määritellään mm. hankkeen sopimusoikeudelliset velvoitteet.

Yhteishankintayksikkö

Hankintayksiköiden perustama toimija, joka hankkii kilpailuttaen sen suoraan tai välillisesti omistaville ja yhteishankintayksikön toimintaan liittyneille hankintayksiköille tavaroita tai palveluja taikka tekee näille tavaroita, palveluja tai rakennusurakoita koskevia hankintasopimuksia tai puitejärjestelyjä.